

DOC: GA20/EC19/REP/02

TASLAK

**KEİPA GENEL KURULU YIRMİNCİ HAZIRLIK TOPLANTISI  
EKONOMİK, TİCARİ, TEKNOLOJİK VE ÇEVRESEL  
İŞLER KOMİTESİ**

**"KARADENİZ TİCARET VE KALKINMA BANKASI:  
KARADENİZ'DE İŞBİRLİĞİNİN MALİ BOYUTU"NA  
DAİR  
RAPOR**

**RAPORTÖR: SN. EUGENIU GIRLA (MOLDOVYA)**

## I. Giriş

1. Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası (BSTDB) Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütünün onbir Üye Ülkesi (Arnavutluk, Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Gürcistan, Yunanistan, Moldova, Romanya, Rusya Federasyonu, Türkiye ve Ukrayna) tarafından 1998'de bölgesel bir çok taraflı mali kalkınma kurumu olarak tam faaliyetine 2 Haziran 1999'da başlamak üzere kurulmuştur.

2. Bankanın amacı hissedarı ülkeler arasında kalkınmayı hızlandırmak ve işbirliğini geliştirmektir. BSTDB bölgesel ticareti teşvik eder, projeleri finanse eder, ve Üye Ülkelerin karşılıklı ülkeler arasında daha güçlü bağlar oluşturma çabalarını kolaylaştırır.

3. En büyük hissedarlar her biri toplam taahhüt edilen sermaye içinde %16.5 payla Yunanistan, Rusya Federasyonu ve Türkiye'dir. Bulgaristan, Romanya ve Ukrayna'nın her biri %13.5 pay teşkil etmekte, kalan beş ülkenin Arnavutluk, Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Moldova'nın her biri toplam taahhüt edilen sermayeye %2 ile katkıda bulunmaktadır. Banka 1 milyar Özel Ciro Hakkı (SDR) sermaye tabanından (yaklaşık 1.35 milyar USD).

4. Bankanın etkinlikleri şu ilkelerin önderliğinde yerine getirilir: sağlam bankacılık ilkelerinde ve sağduyulu bankacılık uygulamalarında süreklilik; şeffaflık, hesap verebilirlik ve etkin kurumsal yönetim; herhangi iş teklifinin adil değerlendirmesi; etkinlik ve esneklik; müşterilerin gereksinimleri üzerinde odaklanma.

5. Kalkınma bankalarının rolü ekonomik büyümeyi elde etmek ve ekonomik etkinlikleri seferber etmek yönünden önemlidir. Genellikle özel yatırımcıları uzak tutarlar ve faaliyet gösterdikleri bölgeyi ev gereksinimlerini bildiklerinden dolayı Üye Ülkelerdeki şirketler için finansmana erişimi geliştiren siyaset ve ülke riski unsurlarını daha iyi üstlenirler.

6. Parlamenter Asamble son birkaç yılda çeşitli vesilelerle BSTDB'nin çalışmalarına dikkat çekmiştir. Dolayısıyla, diğer unsurlar arasında, Asamble Bankanın kuruluşu üzerine Haziran 1999'da Ankara'daki Genel Kurulunda BSTDB'ye dair bir Tavsiye ve Rapor kabul etmiştir. Ekonomik İşler Komitesi vasıtasıyla, bankanın etkinliklerini ve KEİ Konseyi'ne Tavsiyelerini düzenli olarak gözden geçirmektedir, bankayı bölgesel bütünleşme sürecine daha iyi katmanın yanısıra üye ülkelerin genel mali ve bankacılık sistemlerini geliştirme gereksinimini vurgulamıştır.

7. Son yıllarda BSTDB'ni rolü etkinliklerinin hızlandırılması yoluyla artmış, bu da kendisini bölgesel işbirliğinin mali dayanağı haline getirmiştir. Asamble gelecek stratejilerine girdi sağlamada katkıda bulunma düşüncesiyle kuruluşundan itibaren Bankanın etkinliklerini gözden geçirir. Bu Rapor BSTDB'nin Yıllık Raporları, ve Bulgaristan, Yunanistan ve Romanya ulusal delegasyonlarının katkıları üzerinden gitmektedir.

## II. BSTDB'NİN MİSYONU, STRATEJİSİ VE ÖNCELİKLERİ

8. *Misyon.* BSTDB'yi kuran anlaşma Bankanın temel amaçlarını üye ülkelerinde kamu ve özel sektördeki projeler için bankacılık hizmetleri sağlayarak ve aralarında ticaret etkinliklerini teşvik ederek üye ülkeleri arasında kalkınmaya ve ekonomik işbirliğine

katkıda bulunma olarak açıklamaktadır. Bankanın dolayısıyla ikili bir görevi bulunmaktadır: üye ülkelerde kalkınmayı teşvik etmek ve bölgesel işbirliğini artırmak.

9. Bankanın operasyonel stratejisi her bir üye ülkenin ve Karadeniz bölgesinin dengeli ekonomik ve toplumsal gelişmeye doğru ilerlemesini kolaylaştırma misyonu çizgisinde formüle edilmiştir. Özellikle, Bankanın stratejisi aşağıdakileri amaçlamaktadır:

- i. Üye ülkelerde ve bunlar arasında ticaret ve yatırım etkinliklerinin teşvik edilmesi yoluyla ekonomik işbirliğinin kolaylaştırılması ve bölge-içi bütünleşmenin hızlandırılması.
- ii. Bölge içinde kaynakların seferber edilmesi ve yabancı yatırıma ve sermaye pazarlarına erişiminin geliştirilmesi.
- iii. KOBİ teşviki dahil, özel girişim sektörünün geliştirilmesi.

10. Faaliyetlerinin başlangıç döneminde, Banka öncelikle aşağıdaki alanlarda yoğunlaşır:

- i. Proje finansmanı güçlü işbirliği ve kalkınma etkisiyle, tercihen birkaç üye ülkenin katılımını sözkonusu eden orta-ölçekli, orta-vadeli, ve ekonomik altyapı yatırımlarını içerir. Banka özel sermaye kaynaklarını (ticari bankalar ve kurumsal yatırımcılar) çekmenin yanı sıra diğer Uluslararası Finansman Kuruluşlarıyla (IFI) birlikte bu gibi projelerin finansmanına ortak olma arayışı içerisindedir.
- ii. Üye ülkeler arasında ticaret ve ekonomik işbirliğini geliştirme amaçlı ticaret finansmanı. Bu faaliyetler üye ülkeler tarafından üretilen mallar ve hizmetler için bölgesel talebi artırma ve artan üretken yatırımlarla sonuçlanacak güçlü bir ekonomik kalkınma etkisi sağlama amaçlıdır.
- iii. Üye ülkelerde özellikle özel sektörün en canlı ve dinamik unsurunu oluşturan ve yeni işlerin başlıca kaynağı olan KOBİ'lere kredi hatları sağlayarak özel girişim sektörü gelişmesi. Bu faaliyetlerin çoğunluğu seçili mali araçlar yoluyla uygulanmaktadır ve aynı zamanda özellikle mesleki eğitim ve öğretim yoluyla beşeri sermaye geliştirilmesini de içermektedir.

11. Banka tarafından toplumsal altyapı projeleri için doğrudan finansman öngörülmemişse de, özellikle başlangıç döneminde Banka olumlu toplumsal gelişmeye ve tüm faaliyetlerinde iş oluşturma etkisine özellikle dikkat eder. Bankanın stratejisi uluslararası sermaye pazarlarından borç alarak, ve aksi halde alternatif kaynaklardan elde edilemeyecek yatırımlar için cazip şartlar yaratarak yerli ve yabancı kaynakların bölgeye seferber edilmesini hedefler.

12. Banka birlikte finansman imkanlarıyla birlikte projeler belirlemek için etkin adımlar atar. Bankanın birlikte finansman stratejisinin kilit unsurları şunları içerir:

- bölgesel kalkınmayı ve üye ülkeler arasında işbirliğini güçlendirmek için resmi kaynaklardan birlikte finansman.
- ortak, fakat tercihen paralel birlikte finansman esasında, başlıca özel sektör projeleri için pazar kaynaklarından birlikte finansman
- diğer IFI'lerle birlikte hükümetler üzerinde kredi şartlarının konulmasını önleyecek şartlar ve kayıtlarda, hem ortak hem paralel finansman. Bölgedeki diğer IFI'larla işbirliği için tüm fırsatları araştırmak isterken, Banka ekleme ilkesine ve dolayısıyla

henüz IFI'ların kapsamı içine girmeyen beklenti içindeki alanlara finansman çekebileceği fırsatlara özel dikkat göstermektedir.

<b>BSTDB Faaliyetleri 1999-2002</b>					
<b>(Ticaret ve Proje Finansmanı)</b>					
	<b>Bugüne kadar:</b>		<b>2002 için öngörüler</b>		<b>Toplam: 1999-2002</b>
	<b>1999-2001</b>				
<b>Aşama</b>	<b>No</b>	<b>\$m</b>	<b>No</b>	<b>\$m</b>	<b>\$m</b>
Bıçılan Değer	27	222	30	175	397
BoD Onayı	27	176	24	130	306
İmzalanan	19	121	20	102	223
Harcanan	9	99		84	183
Kaynak: Yıllık Rapor 2001, BSTDB, 2002					

13. *Kaynaklar.* Bankanın işi ödenmiş sermaye, rezervler, karlar ve mali pazarlarda toplanan sermayeye dayalıdır. Bankanın kendi varlıkları (öz sermayesi) Aralık 2001'de 218,177 bin SDR'e ulaşmıştır.

### III. ÜLKE STRATEJİLERİ

14. Üye ülkeleriyle sürekli bir iletişim yoluyla, her bir üye ülkenin kendi mali gereklilikleri ve yatırım öncelikleri analiz edilir. Bankanın faaliyetinin kilit bir çıktısı dolayısıyla ekonomik performansı ve ülkenin karşılaştığı kilit konuları özetleyen ve belli bir dönem (iki-yıllık dönem) için proje finansmanı ve ticaret finansmanı etkinliklerine dair Bankanın önceliklerini ortaya koyan Ülke Stratejilerinin hazırlanması olmuştur. En önde geleni bölgesel işbirliğini artırma ve daha geniş bütünleşme için çerçeve belirleme gereksinimi - ve isteği - olan, tüm üye ülkeler için ortak birçok konu vardır. Ancak başka farklı beklentiler ve karşılaştıkları, Bankayı stratejisini her bir ülkenin gereksinimlerine ve isteklerine göre şekillendirmeye iten zorluklar da vardır. Genelde, Ülke Stratejisi her münhasır ülkenin kalkınma düzeyine ve makroekonomik istikrarına dayanır. Eğer Üye makroekonomik istikrarın güçlükler içinde bulunduğu bir aşamadaysa, Bankanın stratejisi istikrarı elde etme doğrultusunda hareket etmeye yardım edecek biçimde etkinlikleri dengede tutmaktır. Diğer finansman kuruluşlarıyla işbirliği böylesi bir ülkeye yardım etmede genellikle daha büyük bir rol oynar ve özel iş iklimini geliştirir.

15. KEİ ülkelerinin çoğunluğu için, başlıca zorluk makroekonomik dengeye ulaşmak değil, fakat ondan çok istikrarı güçlendirmek, (1998 Rusya mali krizi gibi) harici ve dahili şoklara karşı ekonominin esnekliğini geliştirmek, ve en önemlisi sürekli büyümenin ön şartlarını sağlamak için gerekli yapısal reformları gerçekleştirmektir. Diğer IFI'larla işbirliği pazar kurumlarını geliştirmeyi ve hukuki ve kurumsal reformlar hakkında tavsiyelerde bulunmayı, altyapı oluşturmayı, ve sektörel yeniden yapılanma ve girişim özelleştirmesi gibi etkinlikler yoluyla rekabetçi çerçevelerin kurulmasını kolaylaştırmayı amaçlayan projeler için rol oynamaya devam etmektedir. Ancak, bölge-içi ticareti kolaylaştıran ve özel sektör etkinliğini ve yatırımını teşvik etmeye yardımcı olan özel sektör faaliyetlerine daha büyük bir vurgu vardır. Sermayeye erişimi geliştirme daha gelişmiş ve pazar yönelimli KEİ ülkeleri için dahi önemlidir.

16. *Arnavutluk.* Güneydoğu Avrupa'daki gelişen siyasi iklim artan ticaret ve komşu ülkelerle bütünleşme için ciddi fırsatlar doğurmaktadır. Ülkedeki gelişen mali sektör

ticari işlemlere çok az destek sağlamaktadır, dolayısıyla BSTDB yeterli yönetimi ve ticareti desteklemek için güçlü desteği bulunan mali araçlarla çalışma arayışı içerisindedir. Proje finansmanında, BSTDB gıda işleme, tüketici ürünleri, inşaat malzemeleri ve tekstil gibi sektörlerdeki özel şirketlere katılma arayışı içerisindedir. Ayrıca, Banka ekonomik altyapı gelişimini destekleme arayışındadır ve sınır ötesi altyapıya ve muhtemelen telekomünikasyona ciddi bir ilgisi mevcuttur. Arnavutluk'taki neredeyse tüm girişimler KOBİ'ler kategorisine girdiği için, BSTDB sektörün makul düzeyde ilgi çektiği fakat başarılı sonuçlar elde etmede çok az şey yapıldığı gerçeğinin farkında olarak, KOBİ'leri destekleme yollarını araştırmaktadır.

**17. Ermenistan.** Ermenistan'daki finansman gereksinimleri çok geniştir zira tüm faaliyet sektörleri, telekomünikasyon, enerji, nakliye ve sanayi yatırım gereksinimi göstermektedir. BSTDB mevcut darboğazların ve ülkenin göreceli yalıtımının ekonominin diğer sektörlerinde dayanılmaz engeller oluşturduğu proje finansmanı programı için öncelikle iki etkinliğe odaklanmaktadır: (i) ihrac-yönelimli sanayiler ve (ii) nakliye. Ortak ticari bankaları belirleme zordur, fakat BSTDB gelecek vadeden yerel bankalarda kapasite ve güven oluşturmaya katkıda bulunmayı ümit etmektedir.

**18. Azerbaycan.** BSTDB Azerbaycan'daki faaliyetlerini özellikle petrol-dışı sektörlerde mali destek sağlamaya odaklanmaktadır. Zaten özelleştirilmiş girişimlerin yeniden yapılanmasına ve gelişmesine yardımcı olmak üzere, yüksek kalkınma ve geçiş etkisini, toplumsal etkiyi, harici fonların seferber edilmesini ve mali sektör gelişimini desteklemenin yolu olarak özelleştirme sonrası imkanı oluşturmayı planlamaktadır. Uzun-vade önceliği olarak BSTDB üye ülkeler yatırımcılarının Azerbaycan'da özelleştirmeye katılmalarını desteklemekte ve telekomünikasyonda, nakliyede, imalatta, ziraat işinde ve petrol ve gaz sanayilerinde projeleri finanse etmeyi düşünmektedir. Ticaret finansmanında, BSTDB desteğini ekonominin potansiyeli olan fakat zirai üretimi artırmak ve gıda işleme, paketlemeyi ve kutulama sanayiini geliştirmek üzere teçhizat ve diğer girdilerin alımı için destek gibi ek desteğe gereksinim duyan alanlarına odaklanmaktadır.

**19. Bulgaristan.** Ülkeyi ters biçimde etkileyen yatırımcı – yurtiçi ve dış - isteksizliğinin çoğu bölge ve ülke riski kavrayışı nedeniyledir, BSTDB'nin aksi halde meydana gelmeyecek faaliyetler için gerçek 'ek' yada katma değer sağlaması yeterince kanıt bulunmaktadır. Anahtar sağlam yönetim ve olumlu kayıtları olan gıda işleme, tüketici ürünleri yada tekstil gibi sektörlerde bulunmuş özel firmaların belirlenmesidir. Ayrıca, BSTDB'nin nakliyeye, sınır-ötesi altyapıya ve muhtemelen telekomünikasyona eş-finans sağlayıcı olarak katılması için de alan bulunmaktadır.

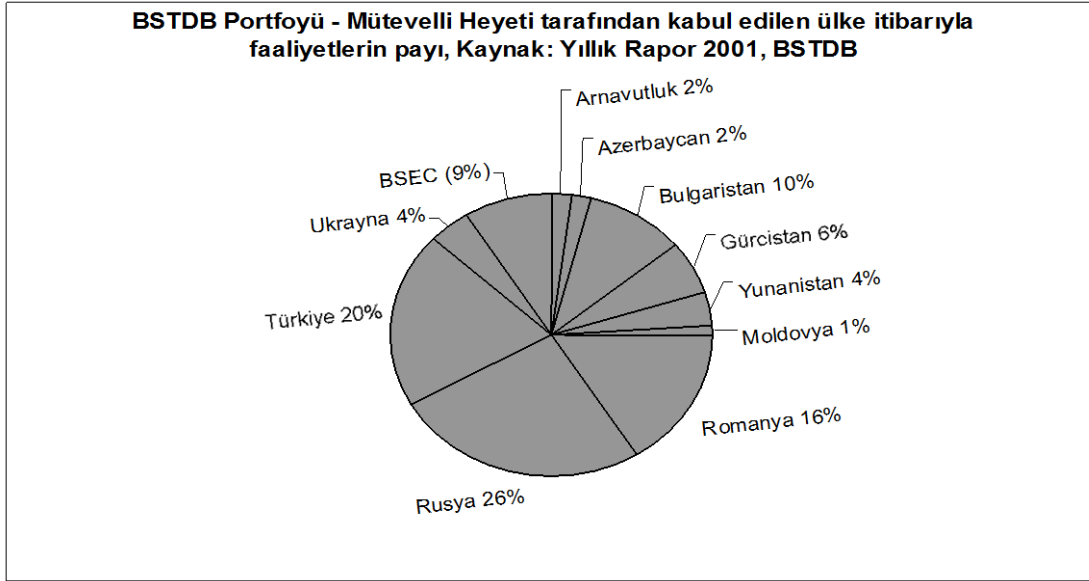
**20. Gürcistan.** Gürcistan'ın coğrafi yerleşimi kendisini nakliye ve iletişim potansiyeli itibarıyla avantajlı bir duruma sokmaktadır. Enerji sektörü, hem transit enerji kaynakları ve hem de enerji üretimi faaliyetleri için – ikincisi yapısal reformlara ve özelleştirmenin hızına dayanıyor olarak altyapısıyla özel bir ilgi alanıdır. Özel firmalarla çalışmak için en iyi beklentiler ihracat yönelimli yada ithal ikameci etkinliklerde bulunan dinamik orta ölçekli firmalara dairdir. Bu zirai iş sektörünün çoğunu ve ihrac yönelimli olan belli sanayileri içerir. Ortak ticari bankaları belirlerken, BSTDB gelecek vadeden yerel bankalarda kapasite ve güven oluşturmaya katkıda bulunmayı ümit etmektedir.

**21. Yunanistan.** Yunanistan'ın KEİ içindeki durumu gözönüne alındığında, proje finansmanı beklentileri diğer üye ülkelerde olduğundan çok daha sınırlıdır. BSTDB'nin Yunanistan'daki etkinliklere katılımı için çok az gereksinim bulunmaktadır, zira özel şirketler özel bankalar yoluyla fonlara daha hızlı ve daha ucuz olarak ulaşabilirler. Ayrıca, doğal olarak bölgesel işbirliği beklentileri yüksek olduğundan gemicilik dikkat çekmektedir. Birçok Yunan firması yeni pazarlar geliştirmek amacıyla komşu ülkelere bakmakta olduğu ve birçok KEİ ülkesinde faal oldukları için diğer KEİ ülkelerine yatırım yapan Yunan şirketlerinin dahil olduğu proje finansman etkinlikleri için önemli bir alan bulunmaktadır. Yunan firmalarının KEİ bölgesine artan ihracat-yönelimi, garanti programından ve alıcı kredilerinden yararlanmalarına yardım etmek üzere, algılanan diğer KEİ ülkelerinde iş yapma riskleriyle birlikte, BSTDB'nin Yunan bankalarıyla ve onların müşteri firmalarıyla çalışabilir olmasını ortaya koymaktadır.

**22. Moldova.** BSTDB'nin Moldova ekonomisine destek için başlıca stratejisi şu önemli alanlarda bulunmaktadır. Ticaret finansmanında ana amaç Moldova'nın ihracatını teşvik etmektir. Bu Moldova'nın harici şoklara karşı hassasiyetini azaltacak, özel sektör gelişimini teşvik edecek, ve ihracat büyümesini ekonomik kalkınmanın ve yerli kaynakları daha iyi kullanmanın motoru haline getirecektir. Ayrıca, Banka Moldova ihracat geliştirme kuruluşu oluşturulması için yardım sağlama arayışı içerisindedir. BSTDB özel sektör gelişimine büyük vurgu yapmaktadır. Bu yerel finansal araçların geliştirilmesi yoluyla KOBİ'lerin gelişimini desteklemeyi gerektirir. Her bir örneği ayrı ayrı ele alma yoluyla, Banka özel girişim yapılanmasını ve özelleştirme görevlendirmelerini destekleme ihtimalini incelemektedir. Ayrıca, Banka mali sektörde rekabetçi özel sektörün geliştirilmesine ve özelleştirilmesine katkıda bulunma niyetindedir.

**23. Romanya.** İlk faaliyet yıllarında Banka diğer mali kuruluşlarla birlikte orta vade, orta ölçekli, kamusal altyapı etkinliklerini – özellikle nakliye, enerji ve telekomünikasyonu finanse etmeye odaklanmaktadır. En yüksek öncelik güçlü bölgesel işbirliği etkili ülke-çapında etkinlikler içindir. Ayrıca, Banka özellikle ihracat potansiyelli malların ihracatında, yerel mülkiyetteki ve şirketleşmiş orta ölçekli işlerde özel sektör gelişimini destekleme arayışı içerisindedir. Banka özellikle kredi hatları ve özsermaye katılımının teşviki yoluyla sermayeyi harekete geçirme niyetindedir. Ticaret finansmanı için, Banka mevcut sabit sermayenin üstün kullanımını amaçlayan bölge ülkeleri arasında ticareti geliştirme ve ihraç yönelimli mal ve hizmet üreticilerinin katma değerini artırma arayışı içerisindedir.

**24. Rusya.** Rusya için proje finansmanı stratejisi Rusya'nın Karadeniz yakınındaki bölgelerindeki – başlıca Rostov, Krasnodar ve Stavropol'daki projelere odaklanmaktadır. Bu üç bölgenin dışındaki bölgesel KEİ işbirliğinin sözkonusu olduğu projeler de aynı ilgiyi görmektedir. Bunun gerekçeleri bu bölgelerin diğer KEİ üyelerine coğrafi yakınlığını, IFI'lardan nispeten düşük ilgi ve girişim payını, ve Rusya coğrafi olarak çok geniş olduğu için Bankanın etki elde etmek için en iyi yolunun değer ekleme beklentilerinin en fazla olduğu özel alanlara odaklanma olduğu gerçeğini içermektedir. Bu bölgelerde iş için en iyi fırsatlar 'ithal ikamesi' faaliyetlerinde bulunan yada ihracat gerçekleştiren gıda işleme işiyle ve hafif sanayiyle uğraşan firmalardır. Proje finansmanı etkinlikleri aynı zamanda diğer KEİ üyesi ülkelerde yatırımlar üstlenen bazı Rus firmalarıyla çalışmayı da içermektedir. Ticaret finansman stratejisi Rusya'nın ihracat kapasitesini artırmayı ve Rusya ile diğer üye ülkeler arasında ticareti



kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Bankanın ticaret finansman programı finans erişim sorunlarıyla ve ülke riskiyle ilişkili genel sorunlarla karşılaşan (sanayi ve işleme sektörlerindeki) firmaları hedeflemektedir.

**25. Türkiye.** Banka (i) diğer IFI'larla ve Türk hükümetiyle orta-vade, orta-ölçek, kamusal altyapı faaliyetlerinin ve bölgesel kalkınma projelerinin eş-finansmana; ve (ii) özellikle ihracat potansiyelli malların üretilmesinde yerel mülkiyetteki ve şirketleşmiş orta ölçekli işlerde ve özellikle ülkenin daha az gelişmiş bölgelerinde KOBİ'lerde özel sektör gelişiminin desteklenmesine odaklanmaktadır. Ancak, BSTDB için bir öncelik aynı zamanda diğer üye ülkelere yatırım yapan Türk firmalarıyla ortak olmaktır. Ticaret finansmanında, Türk firmalarıyla ve bölge-içi ticaretin teşvik edilmesinde yardımcı olacak bankalarla işbirliği için büyük bir potansiyel bulunmaktadır. Özellikle, BSTDB ihracata yardım etmek için ek kaynak sağlamak ve yerel bankalarla ve onların müşteri firmalarıyla çalışmak ve garanti programından ve alıcı kredilerinden yararlanmalarına yardımcı olmak üzere Türk bankalarıyla çalışmaktadır.

**26. Ukrayna.** BSTDB'nin Ukrayna ekonomisini desteklemek için başlıca stratejisi şu önemli alanlardadır: enerji tedariki kaynaklarının çeşitlendirilmesi; özellikle KEİ ülkelerine Ukrayna ihracatının artırılması; tarım ve imalatta kullanım için gerekli sermaye mallarının satın alınması için mali destek sağlama; ve KOBİ'lerin gelişimini destekleme. Bazı faaliyet sektörleri – enerji, telekomünikasyon, nakliye ve sanayi, acil yatırım gereksinimi göstermektedir ve güçlü bölgesel işbirliği unsurlarını içinde bulunduran bir kısım girişimleri içermektedir. BSTDB dolayısıyla başlıca bu sektörlerde etkin biçimde kiralama fırsatlarını aramaktadır.

#### IV. 1999'dan bu yana Banka

**27. Üye ülkelerde faaliyetler.** 1999'dan bu yana banka üye ülkeler arasında daha fazla işbirliğine katkıda bulunan sektörlerde iş oluşturmuştur. Her bir üye ülke için iş hedefleri bulunmaktadır fakat mali kaynaklarının tahsisi için herhangi sabit kotayla bağlı değildir. Banka faaliyetlerinin kapsamını genişletmişken, sınırlı yatırım fırsatları, zor bir ortam, duyarlılığı artırma gereksinimi dahil çeşitli gerekçelerle belli üye ülkelerde (örn. Ermenistan) faaliyetlere geçmesi lazımdır.

28. *Proje Finansmanı* alanında, banka bir yada daha fazla ülkeden firmaları içeren ortak girişimleri yada yatırımları finanse etmiştir. 2001’de 87 milyon USD tutarda 11 faaliyetle 2000’e göre nispeten ikiye katlanan proje finansmanı faaliyeti Mütevelli Heyeti tarafından onaylanmıştır. Finanse edilen diğer sektörler enerji, imalat ve finans sektörü iken nakliye projelerine, özellikle limanların sözkonusu olduğu projelere öncelik verilmiştir. Bankanın *Ticaret Finansmanı* etkinliklerinin toplam miktarı, 2001’in sonu itibarıyla başlıca kısa-vadeli ihracat-öncesi finansman dahil olarak 97.1 milyon USD’ya ulaşmıştır. Bankacılık kredisinin büyük çoğunluğu tam garanti alan sadece iki operasyonla *özel sektörde*dir (231.9 milyon USD yada portföyün %97’si). Ülkelerin çoğu borç ve makroekonomik istikrar programlarını uygulama zorluklarıyla karşılaşırken, tam garanti potansiyeli sınırlıdır. Banka mevcut istihdamın büyük bölümünü sağladıkları için KOBİ’lere odaklanmayı tercih etmiştir ve dolayısıyla kendi KOBİ Stratejisini oluşturmuştur. 2001’de onaylanan üç KOBİ projesi toplam 23.75 milyon USD’ya ulaşmıştır.

<b>BSTDB’nin üye ülkelerdeki faaliyetleri</b> 1999-2002
<b>Arnavutluk</b> Transbalkan KOBİ Özsermaye Fonu
<b>Azerbaycan</b> <i>Ocak 2002:</i> Banka Azerbaycan Uluslararası Bankası’na Karadeniz Bölgesinde ticareti teşvik etmesi için 4 milyon USD kredi vermiştir.
<b>Bulgaristan</b> <i>Mayıs 2002:</i> Banka, özellikle KOBİ’ler sektöründeki Bulgaristan ihracatçılarına üretim ve ihracat finansmanı amacıyla alt-kredi avansı çıkarması için Commercial Bank - Bulgaria Invest A.D. (CBBI)’ya CBBI tarafından kullanılmak üzere 1 milyon US\$ tutarında bir İhracat-Öncesi kredi hattı sağlamıştır.  <i>Nisan 2001:</i> Banka CB Bulgaristan ihracat şirketlerine ihracat-öncesi finansman sağlamak üzere “Unionbank”e 1,5 milyon USD kredi hattını hazır etmiştir. “Unionbank”.  <i>Nisan 2001:</i> Banka Pelvene’de çinko-kurşun ergitici Kombinat za Czvetni Metali S.A. (KCM)’de devam eden çevresel gelişmeler programının özel unsurlarını finanse etmek üzere USD 9.171 milyon USD’ı hazır etmiştir. Projenin uygulanması imkanı Bulgar ve AB çevresel gerekliliklerine uygun hale getirecek ve gelecekteki çevresel tahribatı önleyecektir.  <i>Mart 2001:</i> Banka First Investment Bank’a Bulgar ihracat şirketlerine işletme sermayesi sağlamak için kullanılmak üzere 5 milyon USD kredi hattını hazır etmiştir.
<b>Gürcistan</b> <i>Nisan 2001:</i> Banka Gürcistan’daki en büyük un üreticilerinden biri olan Progress Ltd.’in işletme sermayesi gerekliliklerini finanse etmek üzere 1 milyon USD’ya kadar temin etmektedir. Kredinin aracılığını Gürcistan Bankası yapacaktır.  <i>Mayıs 2001:</i> Banka (kredi finansman programları çerçevesinde) Gürcistan Bankası’yla ve Gürcistan Mikrofinans Bankası’yla toplam 2,5 milyon USD’lık kredi sözleşmeleri imzalamıştır.  <i>Haziran 2000:</i> Banka Gürcistan’da ticaret finansmanı ürünlerini sağlama maksadıyla Gürcistan Bankası’na 1.5 milyon US\$ kredi hattını hazır etmiştir. Kredi hattı Gürcistan’da daha fazla istihdam, verimlilik ve gerçek döviz gelirleri yaratmak üzere katma değerli ürünlerin ihracatını destekleyen kısa-vadeli finansman programları için kullanılacaktır.
<b>Yunanistan</b> <i>Nisan 2000:</i> Banka, Nikolaev’de “Karadeniz Gemi Yapım Vılığı” Devlet Anonim Şirketi tarafından



yapılacak gaz/üretim tankerinin inşa edilmesi ile ilgili bir proje için Vardinoyannis \_ Avin Uluslararası Grubuna 10 Milyon \$ USD miktarında paranın kredi olarak verilmesini onaylamıştır.

### **Romanya**

*Nisan 2002:* BSTDB KfW kredisi için Banca Romaneasca S.A.'ya Romanya'da KOBİ gelişimini desteklemesi için Garanti sağlamıştır.

*Ekim 2000:* Banka Romanya'da faaliyet gösteren Demirbank S.A. ile ticaret işlemlerini desteklemesi için 4 milyon US\$'lık kredi hattı anlaşması imzalamıştır.

Diğer Projeler:

- Termoelektrik Ticaret finansmanı ( 15 Milyon USD )
- KOBİ'lere banka kredi transferi ( Altı yıllık bir süre için 10 Milyon USD kolaylık sağlanması)
- Rm Telekom Grup Finansmanı

### **Rusya**

*Nisan 2002:* BSTDB Rusya'daki Ticaret Finansman Programını PROBUSESSBANK'ı içerecek şekilde genişletmiştir.

*Aralık 2001:* BSTDB KMB Bank'a (Küçük İşletmeler Kredi Bankası) 4 milyon US\$'lık İmkanı hazır etmiştir. İmkan KMB Bank tarafından Rusya KOBİ'lerine gerçekleştirilebilir projeler için mali kaynak kredisi vermek üzere kullanılmaktadır.

*Ağustos 2001:* BSTDB (EBRD ile birlikte) 15 milyon USD ile Togliatti Azot (ToAz) şirketinin finansmanına katılmaktadır. Kredi Şirketin işletme sermayesi gerekliliklerini karşılamak üzere kullanılacaktır. Bu ToAz'ın (büyük bir amonyak üreticisi) kendi fonlarını Karadeniz kıyısında ihracat limanı tesisi projesine tahsis etmesine imkan verecektir.

*Mayıs 2001:* Banka İhracat-Öncesi Finansman İmkanı için Vneshtorgbank'a tutarında bir kredi hattı sağlamıştır. Vneshtorgbank İmkanı Rus ihracat şirketlerine işletme sermayesi sağlamak, dolayısıyla Rusya Federasyonu'nda ihracatı teşvik etmek üzere kullanacaktır.

*Kasım 2000:* BSTDB KOBİ'ler ve Rusya'nın güney bölgelerinde – Stavropol, Krasnodar ve Rostov'da gelişmekte olan girişimler için 12 milyon USD'lık bir kredi hattını onaylamıştır. Kredi KOBİ borçlularına kredi faaliyetleri için 5 yıla kadar süreyle seçili Rus bankalarına sağlanmıştır.

### **Türkiye**

*Nisan 2000:* Banka Sanayi Yatırım Bankası'yla (SYB) 6 yıllık, 10 milyon USD'lık bir kredi anlaşması imzalamıştır. Kredi hattının hasılası SYB tarafından Türkiye'deki 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 depremlerinden etkilenmiş KOBİ'lere finansman sağlaması için kullanılacaktır.

*Eylül 2000:* Banka 180 günlük döner esasta 16,250,000 US\$ değerli taahhüdünü temsil eden Turk Eximbank ile bir anlaşma imzalamıştır. İmkanın amacı Turk Eximbank'ın diğer BSTDB üyesi ülkelere mal ihraç eden Türkiye'deki müşterilerine kısa-vadeli ihracat-öncesi finansman sağlamaktır.

### **Ukrayna**

*Kasım 2001:* Banka altı üyeyi (Rusya, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Ukrayna ve Türkiye) bağlantılandırılan Trans-Balkan Gaz Boru Hattının genişletilmesi için Gastransit'e (Ukrayna) 6 milyon US\$ hazır etmiştir. Toplam 97 milyon US\$ maliyetli proje EBRD, HypoVereinsbank ve Yunanistan Tarım Bankası'yla birlikte finanse edilecektir. Proje güney-batı Ukrayna'da Trans-Balkan boru hattının bir kısmının genişletilmesini ve işletilmesini içermektedir.

*Aralık 1999:* Banka bir trans Balkan gaz boru hattı projesi için Ukrayna'da bir gaz kompresör istasyonu yapmak üzere 12 milyon US\$ hazır etmiştir. Proje Rusya'dan Moldovya, Romanya ve Bulgaristan üzerinden Türkiye'ye gaz boru hattının kapasitesini artıracaktır. Gazprom (Rusya), Naftogaz (Ukrayna) ve Transbalkan ve Turusgas (Türkiye)'nin bir ortak girişimi olan Gastransit (Ukrayna) tarafından uygulanmaktadır.

*Kasım 2001:* Banka Ilychevsk limanında 9 milyon USD ile önde gelen bir hububat terminali projesinin finansmanını duyurdu.

*Nisan 2000* : Banka Nikolaev’de Devlet Holding Anonim Şirketi Karadeniz Gemi tersanesi tarafından petrol/ürün tankeri yapılmasını içeren bir proje için Vardinoyannis-Avin Uluslararası grubuna 10 milyon US\$’lık bir krediyi onayladı.

Kaynak: BSTDB 2001 ve 2002’de yayımlanan *Yıllık Raporları* ve Bankanın Basın Açıklamaları.

29. *Özel Fonlar*. 4 Temmuz 2001’de, BSTDB Teknik İşbirliği Özel Fonu itibarıyla Yunanistan Cumhuriyeti Hükümetiyle Yunanistan Cumhuriyeti tarafından sağlanmak üzere 800.000 Euro’luk bir Katkı Anlaşmasını sonuçlandırdı. İmkan BSTDB’nin gerçekleştireceği ilk Özel Fonu temsil etmektedir. Fon BSTDB tarafından üye ülkelerdeki projeler için gereken fizibilite çalışmalarının, iş planlarının hazırlanmasında yardımcı olmaları için bireysel danışmanlar yada danışmanlık şirketleri tutmak üzere kullanılacak bir proje hazırlama imkanıdır. Fon, imkan çerçevesindeki her bir faaliyetin finansmanının %75’i danışmanların finansmanı ve finansmanın %25’ine kadar olan miktarın diğer BSTDB üyesi ülkelere yada Bankaya Teknik İşbirliği fonları sağlayan diğer bağışçı ülkelere danışmanların finanse edilmesi için kullanılmasına bağlıdır.

30. BSTDB diğer başlıca kalkınma ve ticari finansörleriyle birlikte, KOBİ’lere net varlık yatırımına odaklanan Trans Balkan Fonuna (TBF) yatırım yapmıştır. Bankanın TBF’nin sermayesine katkısı 4 milyon USD’dir. Bankanın üyeleri, Arnavutluk, Bulgaristan ve Romanya TBF’in yatırım yapması için uygundur.

31. *Çevre kaygılarının ele alınması*. Hedeflerinin ayrılmaz bir unsuru olarak, Banka finanse ettiği projelerde çevresel sürdürülebilirliği ve sağlamlığı ve daha temiz teknolojileri teşvik etmektedir. Banka bölgenin özel çevre konularına odaklanmakta ve Karadeniz’de ve çevresindeki bölgede kirliliği önlemek için çeşitli ulusal, bölgesel ve uluslararası çabaları desteklemektedir. Banka bu çabalarında doğal şartların korunmasına ve yer suyunun, yaş alanların, kıyı bölgelerin, doğal parkların ve korunan bölgelerin, ormanların, balıkçılık bölgelerinin ve vahşi yaşamın kirliliğinin önlenmesine özel dikkat gösteren Çevre Politikasına bağlıdır. Bankanın çevre politikası Bankanın üye ülkelerinin mevcut uluslararası eğilimleri ve özel yönleri doğrultusunda yakın bir geçmişte gözden geçirilmiştir.

32. *Diğer Uluslararası Kuruluşlarla İşbirliği*. Son birkaç yıl BSTDB ile bazı uluslararası kuruluşlar arasında bilgi alışverişi ve projelerin birlikte finansmanı yoluyla yoğun ortaklıklara şahit olmuştur. Dolayısıyla, Banka IMF’te gözlemci statüsünü taşımaktadır ve Dünya Bankası Grubu Güney Doğu Avrupa İstikrar Paktında, özellikle Ekonomik İnşa, Kalkınma ve İşbirliği üzerine Çalışma Masasında Avrupa Yatırım Bankası’yla (EIB) ve Avrupa İnşa ve Kalkınma Bankası’yla (EBRD) ve Avrupa Birliği ile birlikte bir ortaktır. Aynı zamanda İslam Kalkınma Bankası’yla Anlaşım Memorandumunu imzalamıştır.

33. *KEİ Örgütüyle ve İlgili Organlarıyla İşbirliği*. Banka Karadeniz Çalışmaları Uluslararası Merkezi’yle bir Çerçeve İşbirliği Anlaşması yapmıştır. Diğerleri arasında KEİ’nin çalışmalarını KEİ Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Çalışma Grubu toplantılarının sponsorluğunu yaparak ve üye ülkelerde KEİ Proje Geliştirme Fonunun ve İhracat Teşvik Merkezlerinin ve İhracat Kredi Kurumunun kuruluşunda etkin bir ortak olarak desteklemiştir.

## V. GELECEKTEKİ EYLEMİ ŞEKİLLENDİRME

34. Bankanın stratejisi tüzel önceliklerin ve KEİ Örgütünün önceliklerinin yanısıra şimdiye kadar edinilen tecrübeden kaynaklanan öncelik hedeflerine odaklanmaya devam etmelidir. Bankanın faaliyetlerinin sürdürülmesi ve daha da geliştirilmesinde gelecekte yapılacak değişiklikler aşağıdaki hedefleri içeren böyle bir stratejiye hizmet etmelidir:

- öncelik hedefleri üzerinde faaliyeti geliştirme
- kredi portföyünün daha iyi coğrafi ve mali dağılımını amaçlama
- toplumsal kalkınmayı teşvik etmek için faaliyetlerini yoğunlaştırma

35. Bankanın her alanda faaliyetini artırma hem mali hem beşeri yeterli kaynakları gerektirir ve bu bağlamda hissedarlarının Bankanın faaliyetlerini destekleme siyasi iradesi temel önemdedir. Aynı zamanda, bunun ötesinde diğer IFI'larla etkin işbirliği sadece Bankanın uluslararası statüsünü yükseltmeyecek fakat aynı zamanda başlıca destinasyon olarak Karadeniz'de olumlu etki sağlayacaktır.

36. KEİ için önde gelen bir görev olumlu bir yatırım ortamının oluşturulmasıdır. Aynı zamanda, KEİ ülkelerinin çoğunun finans ve bankacılık sektörlerinin mevcut az gelişmişliği bir yandan ekonomik kalkınma sağlama ve diğer yandan da dünya ekonomisiyle başarılı biçimde bütünleştirme çabaların sektöre uğrattıkça Bankanın etkinliklerinin üye ülkelerde mali kurumlar sektörünün geliştirilmesini desteklemesi önemlidir.

37. Bölgesel ekonominin gelişmesinin sonucu olarak KEİ ülkelerinde artan enerji ihtiyacını dikkate alarak, banka, bölge ülkelerini birbirine bağlayacak enerji projelerinin daha çok ihtiyaç duyulan finansmanı için gerekli kayda değer bir desteği sağlayabilir. Bu çerçevede, Konstanta – Omysal boruhattı gibi belirli projeler diğer IFI'lerle karşılıklı finansmanın sağlanması için kayda alınabilir.

38. Bölgesel işbirliği ve genel olarak kalkınma etkisi BSTDB'nin onayladığı faaliyetlerin ayrılmaz bir unsuru olmaya devam etmelidir. BSTDB'nin bu bölgenin sürekli ekonomik kalkınması stratejik hedefine ulaşılmasına önde gelen bir rol oynaması beklenmektedir, dolayısıyla KEİ ile BSTDB arasındaki karşılıklı etkileşim mekanizması daha yoğun olarak uygulanmalıdır.

39. Ekteki Tavsiye 65/2002 bankanın faaliyetini daha etkin ve başarılı yapmak için hem KEİ üyesi ülke devletlerine hem de BSTDB'ye yöneltilmiş özel politika tekliflerini içermektedir.